

Висновок. Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що сфера соціального забезпечення в Україні не відповідає вимогам часу, є складною та великою за обсягом, що значно ускладнює роботу з нормативно-правовою базою при захисті прав і свобод громадянами. Це підтверджує і позиція Федерації профспілок України, які вважають за необхідне розроблення і прийняття Соціального кодексу України як комплексу правових засад розбудови соціальної держави, розвитку громадянського суспільства, демократизації управління.

Список бібліографічних посилань

1. Концепція соціального забезпечення населення України. *Урядовий кур'єр*. 1994. 22 січ. С. 10–12.
2. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2018 рік // Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <https://www.ibser.org.ua> (дата звернення: 23.10.2019).
3. Баранник Л. Б. Фінансове забезпечення системи соціального захисту населення: теоретичний аспект. *Вісник ДДФА. Серія: Економічні науки*. 2014. № 1. С. 8–15.
4. Андріїв В. В., Москаленко О. В., Прилипко С. М., Ярошенко О. М. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект. Харків : ФІНН, 2011. 280 с.

Одержано 25.10.2019

УДК 343.98

Марія Володимирівна КЛУБАНЬ,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстику факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-3622-5263>

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ОСВІТИ

У сучасних тенденціях впровадження електронної освіти акцентується увага на розробці інструментарію, однак питання взаємодії суб'єктів такого освітнього процесу ще не отримало достатнього обґрунтування, відсутнє належне розуміння всіх можливих складових науково-методичного забезпечення використання електронної освіти, а це породжує низку певних проблем в освітній практиці.

Сучасні науковці, керівники організацій, що розвиваються та молоді викладачі на сьогодні розуміють, що традиційні уявлення про форми і методи досягнення ефективного виконання роботи й успіхів у навчанні вже застаріли. Тому це потребує змін організаційної схеми взаємодії здобувача освіти та викладача, її переорієнтування із педагогічного впливу і контролю на відносини сприяння сумісній діяльності та кооперування. Сьогоднішній освітній простір змінюється швидкими темпами, такого не було за всю історію. Процеси, що трансформують його форму та зміст, основні функції, цілі та засоби їх досягнення, діють не тільки широко, а й досягають фундаментальних основ традиційної освіти. Освітні системи успішно імплементують сучасні інформаційні технології, створюючи нові форми навчальної діяльності, зокрема саме завдяки появі технологій електронного навчання виник феномен електронної освіти, розвиток якої є актуальним питанням для українського освітнього простору.

У зв'язку з цим виникає необхідність формування нових підходів до науково-методичного забезпечення освіти, в тому числі електронної.

Слід зазначити, що галузеві закони України в сфері освіти містять неодноразові посилання на термін науково-методичного забезпечення освіти, однак не містять його визначення.

Так, Закон України «Про освіту» [1] містить ст. 75 «Наукове і методичне забезпечення освіти», в якій є положення про те, які органи і яким чином мають здійснювати науково-методичне забезпечення освіти.

Закон України «Про вищу освіту» [2] по тексту містить тільки вказівки та посилання на науково-методичне забезпечення вищої освіти без виділення спеціалізованої статті. Натомість, закони України «Про дошкільну освіту» [3] та «Про загальну середню освіту» [4] містять цілий розділ присвячений науково-методичному забезпеченню.

Такий дисбаланс в правовій регламентації науково-методичного забезпечення освіти, можна пояснити різним значенням для держави, місцем та порядком здобуття знань на різних рівнях структури освіти. Так, дошкільна та загальна середня освіта є базовими рівнями безперервної освіти в Україні, які забезпечуються державою. Результати освіти на цих рівнях є основою для розвитку особистості та подальшого професійного навчання. А тому, наукове та методичне забезпечення якості та певної одноманітності перший рівнів освіти мають неабияке значення для держави. Викладачі (вихователі, вчителі) на цих рівнях мають дещо меншу педагогічну свободу у виборі форм та методів навчання і повинні більш жорстко дотримуватися методик затверджених державними інституціями. Натомість, науково-педагогічні та наукові працівники закладів вищої освіти мають більшу академічну свободу, вправі в більш широкі рамки обирати форми і методи навчання тощо. Крім того, вища освіта носить характер підготовки фахівців у різних галузях науки, а тому у вищій освіті необхідно враховувати закономірності вивчення тієї чи іншої науки. В системі вищої освіти, розробка наукових та методичних засад здобуття відповідного фаху є завданням більше галузевих наукових та методичних установ.

У наукових джерелах визначення науково-методичного забезпечення освіти або навчального процесу розкривається досить рідко або здебільшого розкривається через зміст (складові) такого забезпечення. Так,

Олена Жорнова та Ольга Жорнова, науково-методичне забезпечення навчального процесу називають як сукупність документів, наукових, навчальних, методичних матеріалів, які: а) описують зміст, б) встановлюють структуру, в) визначають результат, г) регламентують перебіг навчального процесу [55, с. 1]. О. В. Топчій науково-методичне забезпечення освітнього процесу пропонує розуміти як комплекс інформаційних матеріалів (текстових, графічних, медійних), які забезпечують потребу суб'єктів освітнього процесу у відомостях, що становлять цілепокладання й зміст освіти, і спрямованих на оптимальне досягнення кінцевих результатів навчання [66]. Подібні визначення в різних формулюваннях використовуються й іншими вченими, в цілому всі вони зводяться до визначення науково-методичного забезпечення освіти як до певного «набору» науково-обґрунтованих документів, інструкцій, посібників та інформаційних ресурсів, які забезпечують освітній процес.

Науково-методичне забезпечення електронної освіти має складатися з: розроблення науковцями та іншими фахівцями державних стандартів електронної освіти для різних освітніх рівнів та напрямів підготовки, перепідготовки та (або) розширення профілю (підвищення кваліфікації); розроблення та затвердження електронних навчальних планів і програм; встановлення критеріїв, засобів і системи контролю якості електронної освіти; єдині вимоги до навчальних планів, програм електронного навчання, які відповідають державним стандартам освіти; інформаційне, технологічне та методичне забезпечення електронної освіти; методики розроблення, апробації та впровадження електронних курсів; науково-методичні основи функціонування банку атестованих електронних курсів.

Сучасне науково-методичне забезпечення освітнього процесу має бути орієнтоване на зниження фонду аудиторних годин і збільшення фонду часу самостійної роботи з широким використанням інформаційних технологій. Ураховуючи специфіку електронної освіти, невід'ємною складовою її науково-методичного забезпечення є інформаційне забезпечення. Адже саме інформаційні ресурси будуть складати основу, а інколи єдине джерело знань для здобувача професії. В класичній системі освіти значним джерелом знань є інформація яку отримують здобувачі від викладачів у процесі спілкування.

На сьогодні найпоширенішими є три основних напрями використання інформаційних технологій у процесі навчання:

- супровід лекційного матеріалу презентаціями, відео-, аудіофрагментами моделювання та декомпозиція складних процесів, тощо;
- автоматизований контроль знань (тести);
- електронні програмно-педагогічні засоби навчання для організації самостійної роботи здобувачів освіти (дистанційні курси, електронні посібники, підручники, тощо).

Навчальні та методичні матеріали можуть надаватися здобувачам у вигляді: електронних навчальних курсів, віртуальних лабораторних практикумів, комп'ютерних систем контролю знань з наборами тестів, інших електронних матеріалів; електронних ресурсів з доступом через мережу Інтернет.

Ефективне впровадження в освіту нових інформаційних технологій можливе тільки за широкої участі в цій справі представників різних професійних груп і шарів населення. Такі процеси можуть відбуватися лише при потенціальному залученні подібних засобів діяльності в сучасну культуру суспільства. Певно, що саме розуміння цієї обставини кожною людиною, яка має практичне відношення до нової техніки і технології, виступає важливою передумовою прогресу впровадження та використання. На фоні загального розуміння у кожного з нас повинно бути сформульовано конкретне уявлення про свою діяльність в структурі сучасного суспільства і про обставини, які сприяють чи заважають інформатизації. Тільки за умови формування адекватної самосвідомості особистості в умовах сучасного науково-технічного прогресу буде можлива її активна участь в інформатизації суспільства. Таким чином, особливе завдання покладається на педагогічні заклади вищої освіти, які зобов'язані забезпечити підготовку кадрів інформатизації школи (з врахуванням проблем і перспектив інформатизації суспільства) [7], які володіють достатнім рівнем інформаційної культури.

Висновок. Для належного розроблення та впровадження науково-методичного матеріалу для впровадження електронної освіти необхідно розробити та внести зміни до розрахунку норм часу планування і обліку навчальної роботи науково-педагогічних працівників, оскільки для розроблення електронних навчальних курсів, віртуальних лабораторних практикумів, та інших електронних матеріалів мають бути задіяні науково-педагогічні працівники.

Список бібліографічних посилань

1. Про освіту : закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.09.2019).
2. Про вищу освіту : закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 11.10.2019).
3. Про дошкільну освіту : закон України від 11.07.2001 № 2628-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 11.10.2019).
4. Про загальну середню освіту : закон України від 13.05.1999 № 651-XIV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14> (дата звернення: 13.10.2019).
5. Жорнова О., Жорнова О. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищій школі: усталені нормативи та сучасні вимоги. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 2. С. 1–4.
6. Топчій О. В. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу у вищому юридичному навчальному закладі // GOAL. URL: <http://goal-int.org/naukovo-metodichne-zabezpechennya-osvitnogo-procesu-u-vishhomu-yuridichnomu-navchalnomu-zakladi> (дата звернення: 15.11.2019).

УДК 343.98

Світлана Олександрівна КНИЖЕНКО,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-1944-4256>

ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ У ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Професійна поліція, яка дотримується прав і основоположних свобод людини, є складовою демократичного суспільства. Відсутність ефективної охорони правопорядку унеможливує повноцінну реалізацію громадянами своїх прав й відповідно верховенство права опиняється під загрозою. Тому діяльність поліції повинна відповідати певним стандартам. Докладне роз'яснення стандартів, яких має дотримуватися поліція в демократичному суспільстві розкриті у Європейському кодексі поліцейської етики [1]. До цих стандартів віднесені: безсторонність і недискримінація, застосування сили лише у крайньому випадку; дотримання принципів поліцейської етики та доброчесності; справедливе поводження із затриманими; повага до права на життя, свободу думки, совісті, релігії, висловлення поглядів, мирні зібрання, пересування і безперешкодне користування своїм майном. Також поліція не повинна за жодних обставин вчиняти, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування або нелюдського, або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. Окрім того, поліція може застосовувати силу тільки у разі суворой необхідності й тільки в обсязі, необхідному для досягнення легітимної мети. Ставляться певні вимоги й щодо поліцейських розслідувань, проведення допитів, затримання осіб та інших дій.

Зауважимо, що вказані стандарти складають основу діяльності Національної поліції. До правових засад функціонування органів Національної поліції відносяться не тільки закони України але й міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Серед них особливе місце посідає Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі Конвенція) [2]. Окрім того, Україна повністю визнає на своїй території юрисдикцію Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ) в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції. Таке законодавче визнання обов'язкової юрисдикції ЄСПЛ в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції, зумовлює вивчення практики ЄСПЛ та застосування національного законодавства з урахуванням позицій ЄСПЛ, оскільки саме в рішеннях ЄСПЛ розкривається зміст більшості положень Конвенції.

До того ж, відповідно до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» виконання рішення ЄСПЛ проходить у вигляді як виплати стягувачеві відшкодування, додаткових заходів індивідуального характеру так і вжиття заходів загального характеру. У статті 13 зазначеного Закону визначено, що заходи загального характеру вживаються з метою усунення зазначеної в рішенні ЄСПЛ системної проблеми та її першопричини – недоліків системного характеру, які лежать в основі виявленого ЄСПЛ порушення, а також усунення підстави для надходження до ЄСПЛ заяв проти України, спричинених проблемою, що вже була предметом розгляду в ЄСПЛ [3]. Одним із таких заходів загального характеру є забезпечення професійної підготовки з питань вивчення Конвенції та практики ЄСПЛ для працівників правоохоронних органів, у тому числі й поліцейських.

Професійність дій поліцейського залежить від якості його навчання. Державний стандарт підготовки поліцейських всіх рівнів повинен бути заснований на фундаментальних цінностях демократії, верховенства права та захисту прав людини й розроблятися у відповідності з завданнями поліції.

Враховуючи викладене, підготовка поліцейських всіх рівнів повинна включати вивчення не тільки Конвенції, але й практики ЄСПЛ, що безумовно сприятиме утвердженню верховенства права та недопущенню в діяльності поліції недоліків системного характеру.

Така підготовка має проводитися кількома напрямками: 1) вивчення положень Конвенції та практики ЄСПЛ в рамках окремих дисциплін; 2) проведення поліцейських тренінгів.

Поліцейські тренінги обов'язково повинні включати наступні тематики:

– застосування практики ЄСПЛ при тлумаченні загальних положень та принципів судочинства;

– право на справедливий суд (стаття 6 конвенції) з обов'язковим розглядом таких питань як принцип юридичної визначеності; презумпції невинуватості; право особи, яка обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, на захист;

– право на життя (стаття 2 Конвенції). Розгляду підлягають сфера застосування статті 2 Конвенції, обов'язки держав та вимоги до розслідування у разі загибелі особи;

– заборона катування, нелюдського і такого, що принижує гідність, поводження і покарання (стаття 3 Конвенції). Вивченню підлягають сфера застосування статті 3 Конвенції; негативні й позитивні зобов'язання держави в контексті статті 3 Конвенції; види поводження, забороненого статтею 3 Конвенції;